

SUSANNE LERVAD
 TERMPLUS/DANTERM
 HENRIK NILSSON
 TERMINOLOGICENTRUM TNC

Galão och galej – om EAFT och terminologisk samarbeite i Europa

Galão – kulturella lärdomar

Kaffe med mjölk som serveras i glas kallas i Portugal för galão – och det beställde vi ofta när vi träffades för möten i EAFTs styrelse i Lissabon. När vi däremot beställde ”café au lait”¹ på kvällen i Belgien efter ett annat möte blev vi formligen utskrattade; dock gick det (nästan) bra med en ”lait russe”² (även om det ju ofta uppfattas som lite konstigt att beställa kaffe med mjölk på kvällen).

Nej, den här artikeln skall inte handla om kaffeterminologi utan kaffet använder vi som en symbol för kulturell mångfald och berikande skillnader. Efter flera år i styrelsen för Europeiska terminologiföreningen EAFT har vi lärt oss ett och annat om terminologisamarbete över gränserna³, både vad gäller terminologiarbetets organisation, arrangerandet av stora evenemang och, inte minst, gruppsykologi och kulturella skillnader. Vi har tidigare under Nordterm-konferenserna berättat om olika EAFT-aktiviteter, men i det här föredraget vill vi snarare, kanske på ett lite personligare sätt än brukligt, berätta om våra erfarenheter och vad vi lärt oss av att arbeta på europeisk nivå och samtidigt passa på att ge en överblick över det terminologiska landskapet i Europa i dag.

EAFT – ett europeiskt paraply

Annelise Grinsted var første formand for EAFT efter dannelsen af EAFT i Kolding 1996, så foreningen startede med dansk formandskab. Efter sidste valg (2006) ser bestyrelsen nu sådan ud:

- Formand: Fidelma Ní Ghallchobhair, Foras na Gaeilge (Irland)
- Næstformand: Marianna Katsoyannou, ELETO (Grækenland)
- Kasserer: Marie-Pierre Mayar, CTB (Belgien)
- Webmaster: Arvi Tavast, Eter (Estland)
- Marjeta Humar, The Fran Ramovš Institute Of Slovenian Language (Slovenien)
- Rosa Colomer i Artigas, Termcat (Spanien)
- Gabriele Sauberer, TermNet (Østrig)

Den geografiske spredning og tilstedeværelsen af nye EU-lande i bestyrelsen, anser vi for meget vigtig. Det faktum at vi (fra TNC og DANTERM-netværket) i 6 år begge havde en plads i bestyrelsen, gav en fin kontinuitet og viden om det, der spirer frem i terminologiforeninger og netværk overalt i Europa. Vi synes den mangfoldighed, der er repræsenteret i den nye bestyrelse er meget spændende og givende. Denne spredning er samtidig en stor udfordring til samarbejdet – da mange stemmer skal høres fra mange forskellige kulturkredse og traditioner – og denne udfordring er både svær og spændende.

Særskilt gælder dette måske møtes- og argumentationstekniker där man som nordbo ibland upplevt att det direkta (alt. lätt burdusa eller mindre värtaliga om man så vill) tilltalsättet inte alltid varit det gynnsammaste. Långa diskussioner har varit nödvändiga liksom många

kompromisser, men resultatet har i slutändan blivit uppskattat. Dessutom har prestige varit en faktor att ta hänsyn till i större utsträckning än vad vi kanske är vana vid i Norden.⁴

Vores bestyrelsestid var ledet af portugiseren Rute Costa fra Termip som formand – og med et sekretariat dels i Paris under Union Latine og senere med sekretariat hos Centre de Terminologie (CTB) i Bruxelles. Umiddelbart var roret for vores galej i Portugal med formandskabet, som Rute Costa har taget sig forbilledligt af med en multikulturel baggrund fra Luxembourg. Herfra har hun stort kendskab til både den tyske og franske (latinske) tradition og stor demokratisk røst, der har sikret at alle stemmer er blevet hørt i hendes formandstid. Næstformænd har dels været nederlandske og nordiske repræsentanter (Jan Roukens, Susanne Lervad) og dermed har netværk som DANTERM og Nordterm været med fremme i bestyrelsesarbejdet.

EAFTs brokiga medlemsskara

EAFT är tänkt att fungera som en paraplyorganisation för Europas terminologiorganisationer. Försöker man sig på en överblick över det terminologiska landskapet i Europa i dag finner man en stor mängd organisationer av olika slag:

- Nätverk: t.ex. Foras na Gaeilge, Nordterm, RaDT, RITerm, Realiter, Union Latine, Uned e-Welsh
- Föreningar: t.ex. Acaterm, AIT, Ass.I.Term, DTT, ELETO, NL-Term, Société française de terminologie, TermBret, Termip, TermRom, TSK, UZEI
- Terminologicentraler: t.ex. DANTERMcentret, Deuterm, LKI, Chancellerie fédérale, Termigal, TNC
- Språkvårdande organ med terminologiavdelning eller liknande: t.ex. DGLFLF, Språkrådet (Norge), Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum

Naturligtvis är denna typ av klassificering⁵ inte heltäckande, och flera organisationer skulle samtidigt kunna räknas in under flera kategorier. Nu spelar just det kanske inte någon större roll för denna artikel – det räcker här att konstatera att det rör sig om en stor mängd organisationer med alltifrån enstaka eldsjälur till stora föreningar med hundratals medlemmar och t.o.m. världsomspännande nätverk, vissa statsfinansierade, andra med betydligt färre medel till sitt förfogande⁶ och dessutom i språkpolitiskt väldigt olika klimat.

Under vår period i styrelsen (i egenskap av pr-ansvariga) bedrev vi en systematisk värningskampanj för att få med fler medlemmar i föreningen. Arbetet gav resultat och i dag är en majoritet av Europas terminologiorganisationer medlemmar i föreningen (se bild 1).

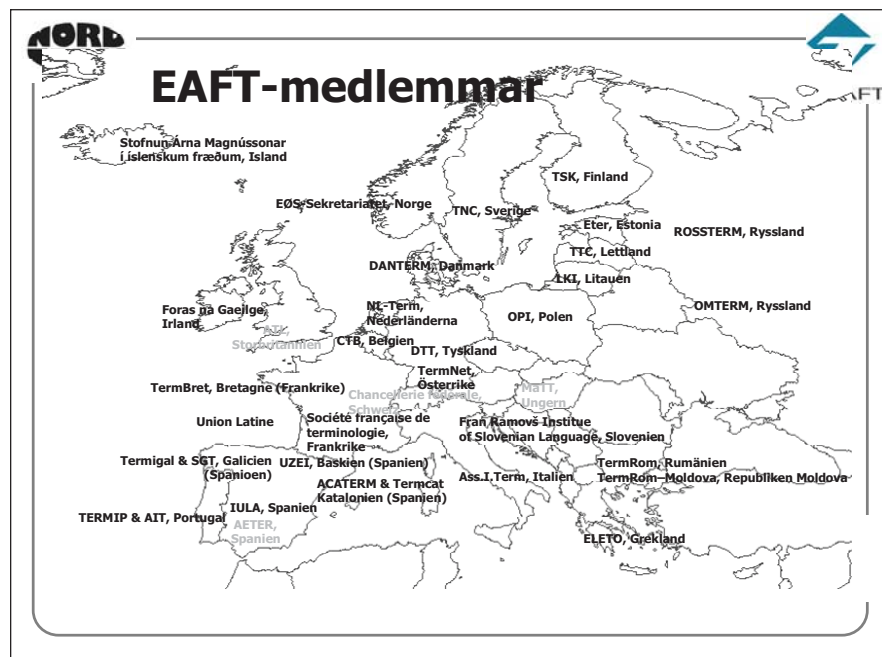


Bild 1: Karta över EAFt's medlemmar

Mange nye medlemmer fra de regionale mindre sprogområder som Irland, Baskerlandet, Malta mm. gav foreningen en sammenhængskraft i disse år – da dels de nye og gamle store terminologiforeninger i Europa som DTT (Deutscher Terminologie-Tag), ELETO og Société française de terminologie er med, men også mindre nye enheder i opstart. Der er et enormt feltarbejde i gang disse steder, der mange gange er pionerarbejde – for få midler (i Portugal, hvor terminologer ofte arbejder gratis i week-ender mm. for ministerier etc. for at gøre deres arbejde kendt) – til komitéarbejdet i Irland, som møder god politisk opbakning/støtte, men som er isoleret pga. den manglende organisering inden for terminologi. Irland er for alvor på landkortet i EAFt med formandskabet nu; de har haft netværksstrukturer inden for terminologi længe, men ikke seminarer/symposier som dem vi er vant til i Nordterm-regi. De ”nye” EU-lande som Slovenien, er nu også synlige i bestyrelsessammenhæng og kan vise os hvordan små enheder skal kæmpe med at følge terminologisk med i EU. Andre EU-lande som Grækenland er vældig velorganiserede med foreningen ELETO med hundredvis af medlemmer, heraf de fleste teknikere og ingeniører og i mindre grad sprogfolk, og derfor er næstformandsposten i EAFt for dem en god synliggørelse i og uden for EAFt. Herudover er der i EAFt lige dannet en SIG-gruppe (Special Interest Group) om minoritetssprog, ledet af og foreslået af Galicien.

Våra nordiska bidrag

I november 2006 blev det 3. EAFt-topmøde holdt i Bruxelles og vi fejrede 10 år med EAFt – endnu en grund til at gøre lidt status. Vi har i vores bestyrelsestid været med til at introducere topmøderne i foreningen i 2002, 2004 og 2006 og her har alle foreninger og netværk med tilknytning til EAFt været inviteret og omkring udvalgte temaer bidraget med erfaringer fra deres områder omtrent som vi gør Nordterm-forsamlingen – og med flere og flere deltagere i disse topmøder virker sammenhængskraften omkring dette nu fint. Det 3. topmødet indgik i en terminologiuge i Antwerpen/Bruxelles november 2006 med konference for NL-TERM.

Denna idé om en terminologivecka, dvs. att försöka samla olika terminologirelaterade evenemang till en koncentrerad vecka kom också ursprungligen från nordiskt håll och den kan

förhoppningsvis bli till en tradition som kan upprepas på andra ställen i Europa. Från nordiskt håll har vi förutom idéer bidragit med bl.a. nordisk (?) organisationsförmåga (och en lite mindre löslig tidsuppfattning) under de stora evenemangen. Ett viktigt nordiskt bidrag har också varit att lyfta fram domänförlust som en högst aktuell och angelägen fråga att ta upp som tema för konferenser och möten; efter att först ha mötts med skepsis har temat på senare tid blivit alltmer diskuterat och nu (2007) finns idéer om en ny särskild arbetsgrupp (SIG) för att hantera engelskans inträde inom högre utbildning och bristen på nationella terminologier på många områden. Naturligtvis har vi också arbetat med att öka Nordens och de nordiska terminologierorganisationernas synlighet och att få med Norden i så många europeiska sammanhang som möjligt, bl.a. genom att bjuda in nordiska talare vid evenemang och genom att föra fram teman som varit viktiga på den nordiska terminologiagendan. Vi har fått till stånd ett samarbetsavtal mellan Nordterm och EAFT vilket bl.a. innebär att vi kan ordna gemensamma evenemang. Utforskandet av modellering och ontologier, aktuellt i flera nordiska länder, föranledde därför ett intressant seminarium i Vasa där inlägg från Danmark, Finland, Frankrike, Italien och Sverige ingick. Ett av syftena med EAFTs arbete är just ”att [...] verka för en större samverkan på alla nivåer med andra organisationer, föreningar och institutioner inom terminologisektorn, bl.a. genom olika typer av samarbetsavtal”; seminariet i Vasa är ett bra exempel på detta.

Sam-terminologi

Hittills har vi pratat om att EAFT skall verka för samverkan, upprätta samarbetsavtal och att vi har samarbetat på europeisk nivå, men börjar man titta närmare på ”sam-terminologin” visar det sig, som så ofta, att det finns distinktioner och ev. uppstramningar att göra. Hernman presenterar (i en uppsats i statsvetenskap) en typologi över olika typer av gemensamma aktiviteter där bl.a. graden av engagemang och mängden resurser som satsas av de olika deltagarna utgör grunden för de olika typerna:

1. *Samexistens*: Organisationerna känner till varandra, men man tar inte hänsyn till hur den andra organisationen agerar.
2. *Samverkan*: Organisationerna handlar gemensamt, men behåller sina ursprungsmål. Man går inte in i varandras sfärer utan tydliga gränser mellan organisationerna betonas.
3. *Samordning*: Aktörerna genomför sina arbetsuppgifter tillsammans. Samordning förutsätter att det finns gemensamma normer och gemensamt utformade mål. Samordning kan stödja samarbete.
4. *Samarbete* – är inte bara ett organisatoriskt fenomen utan också mellanmänniskt. Värderingar förändras på denna nivå.
5. *Samsyn* innebär att gemensamma uppfattningar och attityder har skapats.

Vi skall inte fördjupa Hernmans typologi här, men det kan ändå vara intressant att jämföra den med våra erfarenheter från EAFT; man kan då konstatera att vi både samverkat, samordnat och samarbetat, vid olika tillfällen och i olika utsträckning. De stora konferenserna kan ses som ett utslag av *samordning*, dvs. aktiviteter där vetenskapen om organisationer övergick i aktivt kontaktskapande och faktiskt konkret, gemensamt arbete att organisera ett stort internationellt evenemang. I utarbetandet av *Brysseldeklarationen – för internationellt samarbete på terminologiområdet*⁷ kan man nog nästan säga att samordningen övergick i *samarbete*. Och trots att det visst finns olika uppfattningar vad gäller terminologins teori och praktik så finns det i alla fall en *samsyn* kring terminologins betydelse i samhället – och om att det behövs en terminologiförening. För att inte tala om alla intressanta *samtal* vi haft!

Galej – en trivsamt seglats

Sammanfattar vi våra bidrag till det europeiska terminologiarbetet inom ramen för EAFT rör det sig alltså om en räkka olika aktiviteter – dessutom har vi haft mycket trevligt under tiden! Vår seglats har tagits oss på besök till en stor mängd terminologiorganisationer bl.a. i Estland, Grekland, Irland och Portugal, där vi fått se hur de arbetar. Vi har haft uforglemmelige sociale stunder med bestyrelsesmøder f.eks. i Lissabon, hvor der engang var festmiddag for os med hele Termip hvor der kom terminologiinteresserede mange steder fra i Portugal for at hilse på os. Et lignende arrangement, Eesti oskuskeel, i 2003 i Estland var også for den nye Eterforeningen premiere på et arrangement, og hvor vi alle fik et dybt indblik i de baltiske landes arbejdsvilkår, som vi senere flere gange er vendt tilbage til.

En struktur som EAFT er med DANTERMs Jørgen Christian Wind Niensens ord en gople⁸, der flyder med en strøm og er svær at holde fast i nogle mønstre – vi håber at den nordiske repræsentation i EAFT vil kunne fortætte snarest igen, da det giver mange gode forbindelseslinjer at være med – forståelse for forskellene for arbejdsgrundlaget med terminologi i først og fremmest et hastigt stigende Europa. En galej, som vi skriver i titlen på oplægget, som skal holde kursen i omskiftelige tider for terminologiens rolle! Eller för att avsluta där vi började, med kaffet – det har varit ett mycket stimulerande och lärorikt samarbete som verkligen känts i hela koppen, oavsett vad innehållet har kallats.

Källor

- EAFT. (2005). *Organisationer som arbetar med terminologi*. <<http://www.eaft-aet.net/vvfiles/4/4d9d54c9ac8f9c5ecf567565d92b70e8.pdf>>
- Hernman, J. (2006). *Samverkan – Att laga hålen i välfärdsstatens nät. En studie av föreställningarna bland yrkesgrupperna i två samverkansteam*. C/D-uppsats, VT 2006, Göteborg: Göteborgs universitet, Statsvetenskapliga institutionen
- Eesti Keele Sihtasutus (2004) Eesti oskuskeel 2003 : rahvusvaheline terminoloogiakonverents 10. ja 11. oktoobril 2003, Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus

¹ sv: kaffe med mjölk, ofta serverat i kopp

² sv: mjölk med kaffe

³ Texten nedan är omväxlande på danska och svenska.

⁴ Under en av de stora konferenserna som EAFT ordnade använde jag (Henrik) bl.a. mig av olikfärgade skyltar som angav tiden som varje talare hade kvar (5 min, 1 min, 0 min!) och efteråt gavs kommentaren att det kunde minsann bara en nordbo ha gjort!

⁵ Klassificeringen grundar sig på den som användes i den enkät som EAFT genomförde under 2004–2005, och som resulterade i guiden *Organisationer som arbetar med terminologi*.

⁶ Der er ekstremt få midler til opgaver som bestyrelsesarbejde, og vi håber at kunne bakke op om dette ved medlemskab, der betales via bla. oversættelse af hjemmeside etc., som det tidligere har været gjort for Estland og Polen eksempelvis.

⁷ Detta strategiska dokument som skrevs under 2001 av de flesta av Europas terminologiorganisationer finns att ladda ned på ett stort antal språk (däribland danska, isländska och svenska) på EAFTs webbplats:

<<http://www.eaft-aet.net/2840>>. Den publicerades även i sin helhet i Nordterm 12 *Nordterm 2003*:

Terminologiskt smörgåsbord, ISBN 91-631-5844-2, ss. 306–309

⁸ sv: manet